Upprättare: Johanna K Hultin

Fastställare: Anna Janson

Elektiva knäoperationer (valgiserande tibiaosteotomi och tuberositasförflyttning), Fysioterapi Specialistvård GästriklandGästrikland

Innehåll

1. Syfte och omfattning 1
2. Allmänt 1
3. Ansvar och roller 1
4. Beskrivning 2
4.1. Behandlingsmål 2
4.2. Operationsmetoder 2
4.3. Postoperativt 3
4.4. Innan hemgång 3
5. Plan för kommunikation och implementering 3
6. Dokumentinformation 4
7. Referenser 4

1. Syfte och omfattning

Syftet med rutinen är att beskriva den fysioterapeutiska verksamheten på ortopedavdelning 112 O samt på dagkirurgen för patienter med någon av följande knäoperationer:

- Valgiserande tibiaosteotomi (open wedge/plusosteotomi och closing wedge/minusosteotomi)
- Tuberositasförflyttning/anteromedialisering

Rutinen gäller för Fysioterapi Specialistvård Gästrikland.

2. Allmänt

Dessa operationer utförs i begränsad volym på ortopedkliniken, dock förekommer dessa patienter sporadiskt på avdelning 112 O samt på dagkirurgen. Rutinen är en sammanslagning, sammanfattning och uppdatering av sedan tidigare upprättade diagnosspecifika behandlingsrutiner.

3. Ansvar och roller

Samtliga fysioterapeuter inom Fysioterapi Specialistvård Gästrikland ansvarar för att följa denna rutin vid behandling av elektiva knäoperationer **(**valgiserande tibiaosteotomier och tuberositasförflyttning**).**

Kopians giltighet garanteras endast utskriftsdatumet

4. Beskrivning

4.1. Behandlingsmål

- Få patienten att känna sig trygg och välinformerad och ta eget ansvar för funktionsträning
- Undvika komplikationer i andnings- och cirkulationsorganen.
- Förståelse för regim och restriktioner
- Optimera självständig mobiliseringsförmåga, inom aktuell regim med lämpligt gånghjälpmedel, utifrån tidigare funktionsnivå
- Uppnå godtagbar gångteknik med hjälpmedel och eventuellt trappgång
- Uppnå så bra ledrörlighet/muskelfunktion som möjligt utifrån gällande regim. Knäextensionen är viktig
- Självständigt klara sitt träningsprogram

4.2. Operationsmetoder

A)Valgiserande tibiaosteotomier. Vanlig indikation till operationen är medial gonartros och syftet är att förskjuta belastningen mot lateralsidan där brosket är bättre och därmed uppnå smärtlindring.

1) Open wedge/plusosteotomi
Vid operationen sågar man upp en bit av tibia och öppnar upp ”ett gap” för att få en annan vinkel. Omvinklingen fixeras med osteosyntes, vilket det finns olika metoder för. Fixationsmaterialet tål ej att belastas med kroppsvikten, därav stegmarkering under läkningstiden.
Regim/restriktioner: fri aktiv rörlighetsträning och stegmarkering 3-6 veckor om inte operatören anger annat. Poängtera vikten av stegmarkering vid denna operationsmetod!

2a) Lateral closing wedge/minusosteotomi
Vid operationen sågar man ut en kil ur tibia för att uppnå omvinkling.
Regim/restriktioner: knäkappa i gips eller eventuellt ortos låst i extenderat läge. Stegmarkering i 6 veckor om inte operatören anger annat.

2b) Medial closing wedge/minusosteotomi
Vid operationen sågar man ut en kil av tibia och sluter ”gapet” för att få en annan vinkel. Omvinklingen fixeras med osteosyntes, vilket det finns olika metoder för. Fixationsmaterialet tål att belastas med kroppsvikten, belastning till smärtgränsen tillåts under läkningstiden.
Regim/restriktioner: fri aktiv rörlighetsträning och belastning från dag 1 om inte operatören anger annat.

Kopians giltighet garanteras endast utskriftsdatumet

4.3. Postoperativt

- Benet i högläge för att minska svullnad. Höj sänggavel, använd inga kuddar under knäet
- Fysioterapeut informerar patienten om regim/restriktioner
- Fysioterapeut/avdelningspersonal sköter förflyttningsträning i och ur säng (valfri sida) samt mobilisering till stående och gångträning med gånghjälpmedel. Dessutom görs tåhävningar, andningsgymnastik samt rörelser enligt utlämnat informationsblad/patientinformation. Pat skall göra så mycket som möjligt själv enligt instruktion
- Fysioterapeut kontrollerar quadriceps- och hamstringsfunktion, rakt benlyft samt påbörjar extensions- och flexionsträning i sittande där regimen tillåter
- Kontinuerlig funktionsträning med avdelningspersonalen i samband med ADL-situationer. Ej aktuellt för patienter på dagkirurgen som går hem samma dag
- Gångträning med lämpligt gånghjälpmedel
- Instruktion om rätt gångteknik; lika långa steg, fotavveckling, böja och sträcka i knäet där regim tillåter. Obs! Stegmarkering vid tibiaosteotomierna
- Mätning av aktiv och passiv rörlighet i knäleden med goniometer där regim tillåter. Extension viktig
- Trappteknikträning vid behov
- Trappteknik:
  UPPÅT - icke opererade benet först
  NEDÅT - opererade benet först
- Instruktion om fortsatt rörelse- och styrketräning i hemmet enligt diagnosspecifik patientinformation
- Pat som op på dagkirurgen får innan hemgång träffa fysioterapeut för funktionsbedömning och genomgång av regim
- Dokumentation i Melior

4.4. Innan hemgång

- Gånghjälpmedel ordineras i WEB-sesam enligt gällande rutin inom Fysioterapi Specialistvård Gävle
- Överrapportering till kommun, hemsjukhus eller primärvård/privat fysioterapeut om målen inte är uppfyllda

5. Plan för kommunikation och implementering

Denna rutin kommuniceras genom mail från Platinainläggare till alla medarbetare inom Fysioterapi Specialistvård.

Kopians giltighet garanteras endast utskriftsdatumet

6. Dokumentinformation

Rutinen är upprättad av Melina Dahl, leg fysioterapeut och granskad av Eva Matton, leg fysioterapeut, Gösta Ullmark, överläkare ortopedkliniken, Jan Stattin, överläkare ortopedkliniken och Georg Kargsten, överläkare ortopedkliniken.

7. Referenser

Dokumentnamn	Plats
Patientinformation, Omvinkling av knäleden (Valgiserande tibiaosteotomi, closing wedge)	G:\Gemensam\3. Arbetsområden\Ortopedi\Gävle\PAT.INFO
Patientinformation, Omvinkling av knäleden (Valgiserande tibiaosteotomi, open wedge)	
Patientinformation, Flytt av fästet för knäskålssenan (Tuberositasförflyttning/anteromedialisering)	
Rutin för informationsöverföring till annan vårdinstans	G:\Gemensam\7. x Rutiner
Rutin för journal Melior	G:\Gävle\15. Rutiner\Patientadministrativa rutiner\Elvis och Melior
Rutin för ordination av gånghjälpmedel	G:\Gävle\15. Rutiner\Metoder och hjälpmedel

Kopians giltighet garanteras endast utskriftsdatumet